

Handläggare:

Marika Berggrund

Förslag till fortsatt möjlighet till fritt val av hjälpmedel 2010

Ärendet

Försöksverksamheten "Fritt val av hjälpmedel" avslutas den 31 december 2009. En fortsatt möjlighet till "Fritt val av hjälpmedel" även efter 2009 föreslås. Den föreslagna tidsperioden är ett år fram till 2010-12-31. Under denna period möjliggörs en ökad uppföljning, utvärdering och analys.

Ärendet har den 19 januari behandlats i programberedningen kroniskt sjuka och de stora folksjukdomarna.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

- att* efter projekttidens slut den 31 december 2009 fortsätta möjligheten för brukarna till "Fritt val av hjälpmedel" under 2010
- att* efter projekttidens slut den 31 december 2009 återinföra ordinarie regelverk i Hjälpmedelsguiden vid förskrivning av "Fritt val av hjälpmedel"
- att* uppdra till Förvaltningen att under 2010 följa utvecklingen inom områdena där "Fritt val av hjälpmedel" tillämpas. Redovisning till nämnden ska ske senast under december 2010.

Förvaltningens synpunkter

Bakgrund

År 2007 fick Hjälpmedelsinstitutet (Hi) i uppdrag av regeringen att samordna en försöksverksamhet av "Fritt val av hjälpmedel" nedan kallad "Fritt val", för personer med funktionsnedsättningar. I årsskiftet 2009-2010 avslutas försöksverksamheten som bedrivits i landstingen i Stockholm, Sörmland och Kronoberg. Syftet har varit att prova olika lösningar för hur brukare kan få ökad valmöjlighet att själva välja hjälpmedel. Ett system med rekvisitioner har införts i försökslandstingen. Vid förskrivning av hjälpmedel kan brukaren välja att anlita den leverantör han önskar.

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2009-12-10

Under tiden 2008-05-01 till och med 2009-11-26 har det i SLL tagits ut 1012 st rekvisitioner i "Fritt val". Det är ca 1 procent av den totala förskrivningen av samma produktgrupper. Den enskilt största produktgruppen i "Fritt val" är hörapparater vilka infördes i "Fritt val" april 2009. Rollatorer och duschpallar är andra produktgrupper med relativt höga volymer.

Landstinget har i ordinarie webbaserat Beställningssystem av hjälpmedel integrerat hantering av rekvisitioner och faktureringar för "Fritt val" hjälpmedel. Detta gör att hanteringen blir enkel för såväl förskrivare som leverantörer.

I direktiven för hur uppföljning av försöksverksamheten ska ske uttrycks bland annat att huvudmännen ska göra en bedömning av ökad livskvalitet, ökat användande av förskrivet hjälpmedel, kostnadspåverkan, vilka hjälpmedel som kan passa för systemet, eventuell förändring av lagstiftning, möjligheter till återanvändning mm. En utvärdering ska vara klar i mars 2010.

Fortsatt hantering av "Fritt val" i SLL

Rekvisitioner av enkla, ej kostsamma "Fritt val" hjälpmedel fungerar bra och föreslås fortsätta under 2010. Det är en enkel hantering med liten administration. Då återanvändningen generellt är låg för denna hjälpmedelsgrupp torde kostnaderna inte bli högre än för "vanlig" hjälpmedelshantering.

För komplexa, kostsamma hjälpmedel finns ett behov att utveckla hanteringen av "Fritt val" hjälpmedel. Då brukaren enligt "Fritt val" systemet äger sitt hjälpmedel kan det inte återanvändas inom hjälpmedelsverksamheten och man kan anta att det blir en privat marknad för försäljning av begagnade hjälpmedel. Förvaltningen anser dock att det är av betydelse att under 2010 fortsätta "Fritt val" även för dessa hjälpmedel, trots att Hi:s rapport inte är slutförd. En utvärdering och uppföljning kommer att ske under hösten 2010.

"Fritt val" hjälpmedel ska följa ordinarie regelverk

Under försöksverksamheten har det varit möjligt att byta ut sitt fullt fungerande hjälpmedel till ett nytt "Fritt val" hjälpmedel. Denna rutin infördes då mängden ärenden skulle påskyndas. För hörapparater är det cirka 50 procent av alla "fritt val" brukare som har bytt ut sina fungerande apparater till en ny, för andra produktgrupper är det cirka 10 procent. Då landstinget nu föreslår att "Fritt val" ska fortsätta under 2010 bör denna rutin avslutas och gängse riktlinjer följas. Detta innebär att byte av

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2009-12-10

hjälpmedel, oavsett om det är ett "Fritt val" hjälpmedel eller ett vanligt förskrivet hjälpmedel, endast kan ske om det medicinska eller funktionella behovet har förändrats eller om befintligt hjälpmedel är utslitet. Ett "Fritt val" hjälpmedel ska även följa de riktlinjer för produkter som finns reglerat i Hjälpmedelsguiden. Endast produkter som ingår i landstingets hälso- och sjukvårdsansvar ska kunna införskaffas som "Fritt val" hjälpmedel.

Ekonomiska konsekvenser

Då återanvändningen generellt är låg för enkla hjälpmedel torde kostnaderna inte vara högre än för "vanlig" hjälpmedelshantering. För komplexa hjälpmedel som normalt återanvänds blir kostnaderna sannolikt högre då förskrivna "Fritt val" hjälpmedel inte recirkuleras i verksamheterna.

Konsekvenser för patientsäkerhet

I ett system med "Fritt val av hjälpmedel" blir hjälpmedlet egenvårdsansvar och förskrivaren har inget uppföljningsansvar för hjälpmedlet. Förskrivaren gör endast bedömningen att brukaren klarar av att köpa sitt hjälpmedel, att sköta det, service o s v. Detta kan t.ex. innebära att brukaren köper en produkt med kvalitetsbrister eller en produkt som brukaren har svårt att hantera. Förskrivaren har dock ett ansvar för att följa upp egenvårdsbeslutet enligt SOSFS 2009:6.

Konsekvenser för jämställd och jämlik vård

I "Fritt val av hjälpmedel" är totalbeloppet för hjälpmedlet bestämt. För hörapparater har försöksverksamheten visat att många brukare lägger till flera tusen kronor för att få önskat hjälpmedel.

Miljökonsekvenser

Då återvinning av hjälpmedel idag sker rationellt och enligt miljökrav i Avtalen kan man befara att brukarnas egna "Fritt val" hjälpmedel inte kommer att återvinnas på ett lika miljöanpassat sätt. En annan miljökonsekvens är att brukarna färdas till olika hjälpmedelsleverantörer med egna fordon, taxi eller färdtjänst istället för att enbart vända sig till sin förskrivare, som finns i närområdet, för en helhetslösning.

Catarina Andersson Forsman

Olle Olofsson